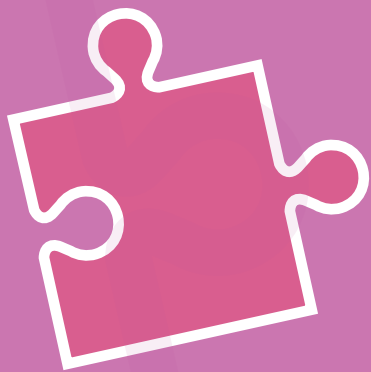

"Легко інтегрувати –
цікаво вивчати!"

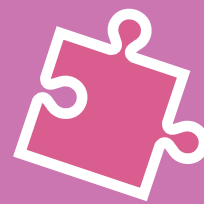
Методичні поради

Ефективна підготовка до **інтегрованих уроків** з фінансової грамотності

ЗМІСТ

1. Як викладати курс "Підприємництво і фінансова грамотність"

1.1. Зміст та мета предмета "Підприємництво і фінансова грамотність"

1.2. Методика викладання фінансової грамотності "ДЕПОЗИТ"

2. Алгоритм підготовки до інтегрованого уроку

2.1. Особливості інтегрованого уроку

2.2. Як підготуватися до інтегрованого уроку з фінансової грамотності?

3. Як створити якісний план-конспект інтегрованого уроку з фінансової грамотності

3.1. Яким має бути план-конспект інтегрованого уроку з фінансової грамотності?

3.2. Які елементи має містити план-конспект інтегрованого уроку з фінансової грамотності?

3.3. Як створити якісний план-конспект уроку з фінансової грамотності?

Додаток "Рекомендована структура плану-конспекту інтегрованого уроку з фінансової грамотності"

4. Перелік літератури та корисних джерел з фінансової грамотності для вчителя / вчительки

1 Як викладати курс "Підприємництво і фінансова грамотність"

1.1. Зміст та мета предмета "Підприємництво і фінансова грамотність"

Фінансова грамотність – це знання, уміння й практичні навички та ставлення, які допомагають ухвалювати далекоглядні фінансові рішення для досягнення фінансової стійкості і фінансового добробуту та ефективної участі в економічному житті країни.

Фінансовий добробут	Фінансова стійкість
Це стан, коли людина має достатньо коштів для своїх потреб, впевнено ставить власні фінансові цілі і досягає їх, планує майбутнє.	Здатність витримати фінансові труднощі або несподівані витрати без серйозних проблем або боргів.

Особистий фінансовий добробут – це результат правильного управління своїми фінансами й прийняття розумних фінансових рішень.

Фінансова грамотність дає змогу ефективно керувати своїми грошима за будь-якого рівня доходів.

Підприємливість – це:

- здатність проявляти ініціативу,
- творчо мислити,
- розумно приймати ризики,
- брати на себе відповідальність для досягнення цілі.

Підприємливість – це важлива компетентність фінансово грамотної людини.

Підприємництво, підприємницька діяльність – самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик, господарська діяльність задля досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Предмет "Підприємництво та фінансова грамотність" має практичну спрямованість і допомагає учням підготуватися до дорослого життя, навчаючи їх самостійно дбати про свій фінансовий добробут. Важливо зазначити, що ця дисципліна є самостійним предметом і не є вступним курсом до економіки.

Мета навчання фінансовій грамотності – сформувати високу фінансову культуру учнів.

Фінансова культура – сукупність моделей поведінки щодо управління особистими фінансами, що ґрунтується на знаннях, ставленні, нормах суспільної моралі та етики, цінностях, є результатом виховання, розвитку й досвіду, набутого впродовж життя.

Фінансова культура людини формується на основі рівня її фінансової грамотності і включає дев'ять компонентів, які описують, як заробляти й раціонально витратити гроші, платити податки, інвестувати і заощаджувати, управляти боргами, а також ділитися грошима.

Предмет "Підприємництво та фінансова грамотність" має практичний характер та має на меті підготувати учнів до дорослого життя та самостійно дбати про свій добробут.

Фінансова грамотність – це окрема дисципліна і не є вступом до економіки.

1.2. Методика викладання фінансової грамотності "ДЕПОЗИТ"

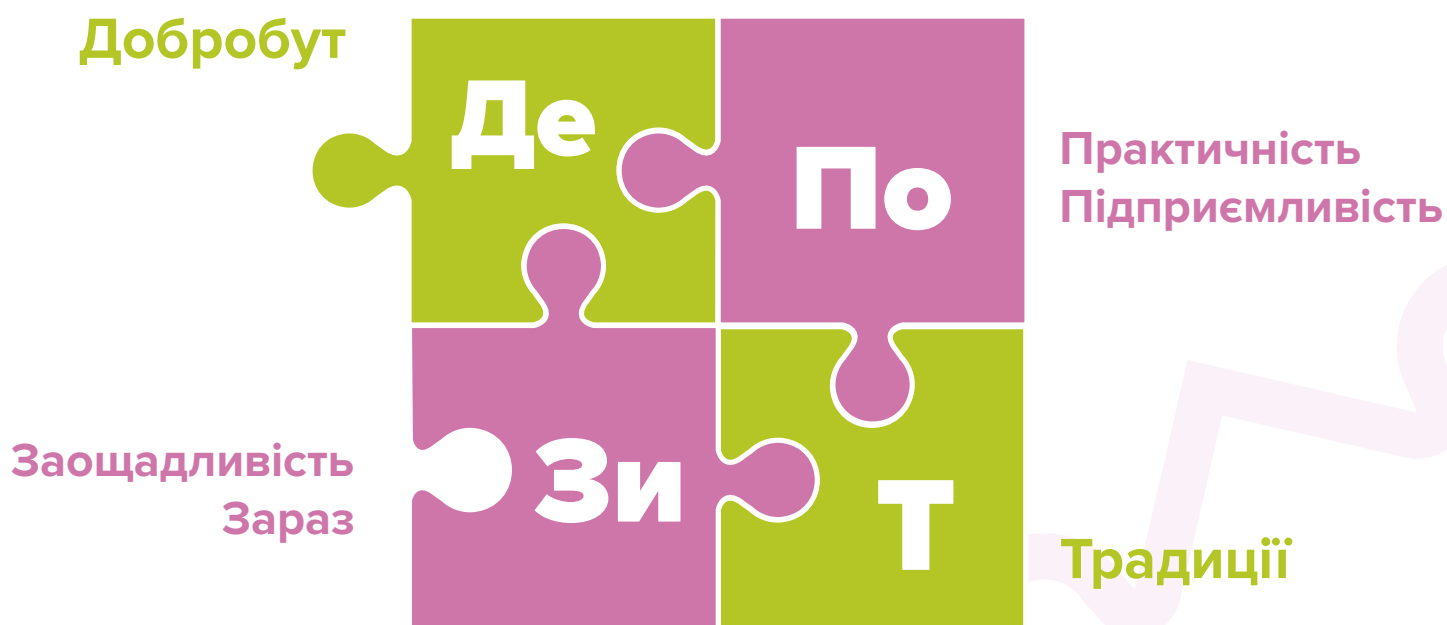
Для викладання "Підприємництва та фінансової грамотності" фахівці Національного банку України розробили методику "ДЕПОЗИТ".

"ДЕПОЗИТ" примножує добробут

Ця фраза нагадує про кінцеву мету навчання фінансовій грамотності – збільшення добробуту.

Як банківський депозит приносить пасивний дохід та збільшує заощадження, так і методика "Депозит" підкреслює важливість опанувати знання з фінансової грамотності не заради самих знань, а заради збільшення добробуту як на рівні окремої людини, так і всього суспільства.

Назва "Депозит" – акронім з приголосних літер ключових слів з навчання фінансовій грамотності:

Де

Добробут

Фінансова грамотність – це комплекс знань, умінь, ставлень та поведінкових моделей, що дають змогу приймати далекоглядні (фінансові) рішення, які сприяють збільшенню добробуту.

По

Практичність

Потрібно не тільки оволодіти теорією, а вміти застосовувати здобуті знання на практиці (компетентнісний підхід). Реалізується на основі розвитку чотирьох фінансових вмінь на основі PISA: визначати, аналізувати, оцінювати та застосовувати фінансові знання та розуміння, а також завданнях і навчальних контекстах, які відповідають віку та актуальним запитам здобувачів знань: "Як я можу це застосувати?", "Навіщо мені це вчити?".

Підприємливість

Базова риса особистості та прояв поведінки людини, яку можна в собі розвинути.

Зи

Заощадливість

Базове вміння яке дає змогу досягати фінансових цілей, сформувані "подушку" фінансової безпеки (резервний фонд), веде до фінансової стійкості та протистоїть споживацтву.

Зараз

Допоможіть учню відповісти на питання: "Що я можу робити для поліпшення свого добробуту вже зараз".

Т

Традиції

Методика навчання спирається на властиві українському народу хазяйновитість, працелюбність, ощадливість, зв'язок із землею (багато українських родин мають город), винахідливість та підприємливість.

Методика "ДЕПОЗИТ" :

- готує учнів до застосування фінансової грамотності в дорослому житті;
- сприяє формуванню високої фінансової культури учнів;
- включає міжнародний досвід та PISA-підхід до формування фінансової грамотності;
- допомагає пов'язати навчання з життям, теорію з практикою;
- базується на компетентнісному підході (на уроці учні та учениці здобувають знання, формують розуміння, уміння, навички, ставлення тощо);
- дає змогу інтегрувати підходи НУШ (діяльнісний підхід, навчання на основі запитів, перевернутий урок та ключові компетентності тощо).

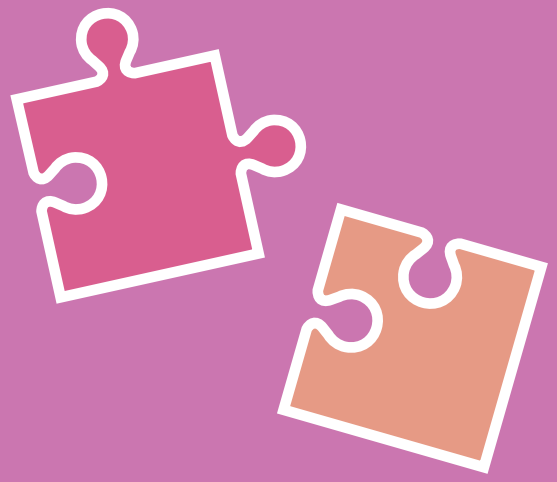
Як використовувати методику "ДЕПОЗИТ":

- продемонструйте взаємозв'язок теми з навчального плану з добробутом учнів та їх родин, це також збільшить мотивацію учнів та учениць до вивчення матеріалу;
- доберіть приклади з життя, де і коли учні можуть зіткнутися з такою ситуацією. Цей прийом допоможе зробити складну теорію простішою для розуміння;
- додайте український контекст, наприклад, розкажіть учням, що знайомий їм різдвяний вертеп та колядки – це можливість для підліткового підприємництва, командної взаємодії та їх творчих здібностей. Цей прийом допоможе зробити нову інформацію знайомою та сприятиме її кращому засвоєнню.

Зміст уроків повинен відповідати життєвим задачам віку учнів, наприклад, для підліткового віку актуальні вибір професії майбутнього та соціалізації з однолітками. Використовуйте приклади з життя для пояснення нового матеріалу, формування завдань та форми організації навчального процесу на уроці та під час домашньої роботи.

Важливо, щоб під час вивчення підприємництва і фінансової грамотності учні здобували знання та вміння, які відповідали їх поточним потребам і які вони могли б застосовувати в своєму житті вже зараз для поліпшення свого добробуту, наприклад, ставити фінансові цілі, заощаджувати, вести облік доходів та витрат, вести бюджет. Так само економічні терміни і поняття пояснюються з використанням зрозумілих учням контекстів та ситуацій, враховуючи їх практичних досвід.

2 Алгоритм підготовки до інтегрованого уроку

2.1. Особливості інтегрованого уроку

Інтегрований урок – це тип уроку, який передбачає об'єднання змісту різних предметів або галузей знань навколо спільної теми, проблеми або навчального завдання з метою формування в учнів цілісного уявлення про явища, розвиток міждисциплінарного мислення та практичних навичок.

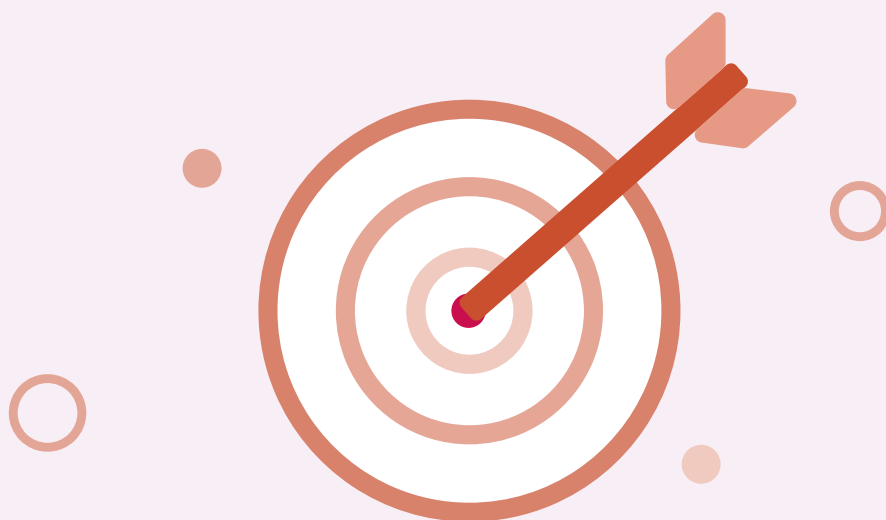
Характерні риси інтегрованого уроку:

- **Взаємозв'язок предметів та комплексний підхід до теми.** Поєднання змісту кількох навчальних дисциплін для розкриття теми з різних сторін.
- **Формування міждисциплінарних компетентностей.** Розвиток навичок інтегрувати знання з різних предметів для вирішення комплексних завдань.
- **Гнучкість і адаптивність.** Матеріал добирається так, щоб він міг бути застосований у різних контекстах та інтегрував знання з кількох галузей.
- **Різноманітність методів та форм навчання.** Використання творчих та нестандартних підходів, таких, наприклад, як мозковий штурм, сторітелінг, "ліфтова" презентація, активне читання, створення мапи думок, складання чек-листів, робота в парах/групах, метод кейсів, проектна робота.
- **Залучення учнів до активної діяльності.** Учні стають не пасивними споживачами знань, а активними учасниками процесу навчання, самостійно шукають інформацію, комунікують, роблять висновки та презентують свої ідеї.

2.2. Як підготуватися до інтегрованого уроку з фінансової грамотності?

1) Визначте тему та цілі уроку.

- Оберіть основну тему уроку. Визначити, які теми доцільно розглядати та які компетентності формувати залежно від віку здобувачів освіти, допоможе [Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України](#).
- Сформулюйте чіткі навчальні цілі, що охоплюють не тільки знання з фінансової грамотності, а й з інших предметів: математики, географії, історії, інформатики тощо. Наприклад, для організації подорожі, крім уміння планувати бюджет, в пригоді стануть знання з географії, математики, інформатики.

2) Проаналізуйте навчальні програми та освітні ресурси.

- Ознайомтеся навчальні програми з фінансової грамотності:

– [Модельна навчальна програма](#)

"ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ. 8-9 класи" для закладів загальної середньої освіти (авт. Беспалко І. В., Войтицька Л. В., Тригуб О. В., Ролік В. А.);

– перелік корисних джерел.

- Перегляньте навчальні програми з різних предметів, які викладаються у вашому закладі освіти, щоб знайти точки дотику для інтеграції теми фінансової грамотності.

- Визначте, які знання та навички учнів з інших дисциплін можуть бути корисними для опанування фінансових тем.

3) Розробіть структуру уроку.

- Розподіліть урок на логічні етапи: вступну, основну та заключну частину.
- Детально продумайте кожен етап та розрахуйте необхідний час.
- Приділіть увагу поясненню зв'язку між предметами, практичній діяльності здобувачів освіти, висновкам та рефлексії.

4) Підберіть методи та інструменти навчання.

- Ознайомтеся з методикою викладання фінансової грамотності "ДЕПОЗИТ" від фахівців Національного банку України.
- Надавайте перевагу інтерактивним завданням, розв'язанню проблемних питань, використанню кейс-технологій та діяльнісному підходу.
- Розробіть завдання, що інтегрують фінансову грамотність у контекст інших предметів.
- Врахуйте можливу необхідність швидко адаптувати інструменти навчання до різних ситуацій (перехід на дистанційне навчання, продовження заняття у укритті тощо).
- Максимально використовуйте цифрові інструменти.

5) Підготуйте наочні матеріали та ресурси.

- Підберіть або створіть презентації, таблиці, діаграми, що продемонструють інтеграцію фінансових ідей у контекст інших дисциплін.
- Підготуйте додаткові матеріали: відео, статті, посилання на онлайн-ресурси для самостійного вивчення.

6) Розробіть систему оцінювання знань та навичок.

- Ознайомтеся з [порадами](#) щодо оцінювання успішності учнів і учениць від фахівців Національного банку України.
- Розробіть систему оцінювання, що включає як перевірку засвоєння як фінансових, так і міждисциплінарних знань, умінь і навичок.
- Використовуйте різні види оцінювання, максимальну увагу приділяйте застосуванню методів формувального оцінювання.
- Опрацюйте [статтю](#) "Як оцінити успішність дітей з курсу "Підприємництво і фінансова грамотність" з порадами від Н.Носик, фахівця Національного банку.

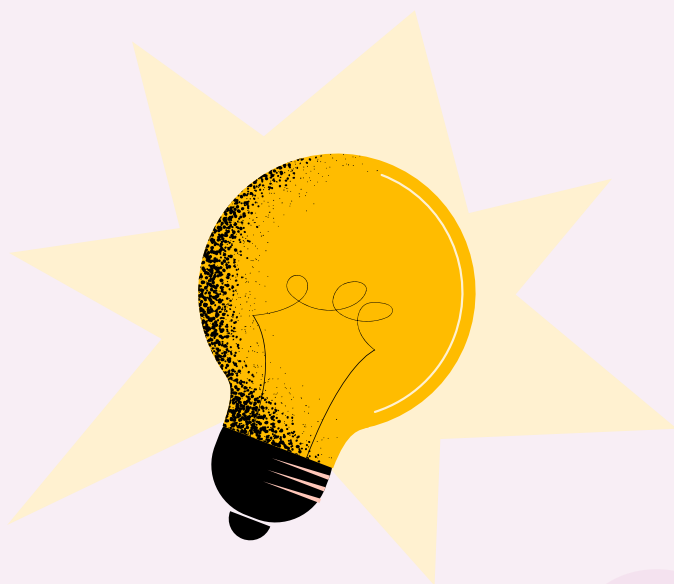

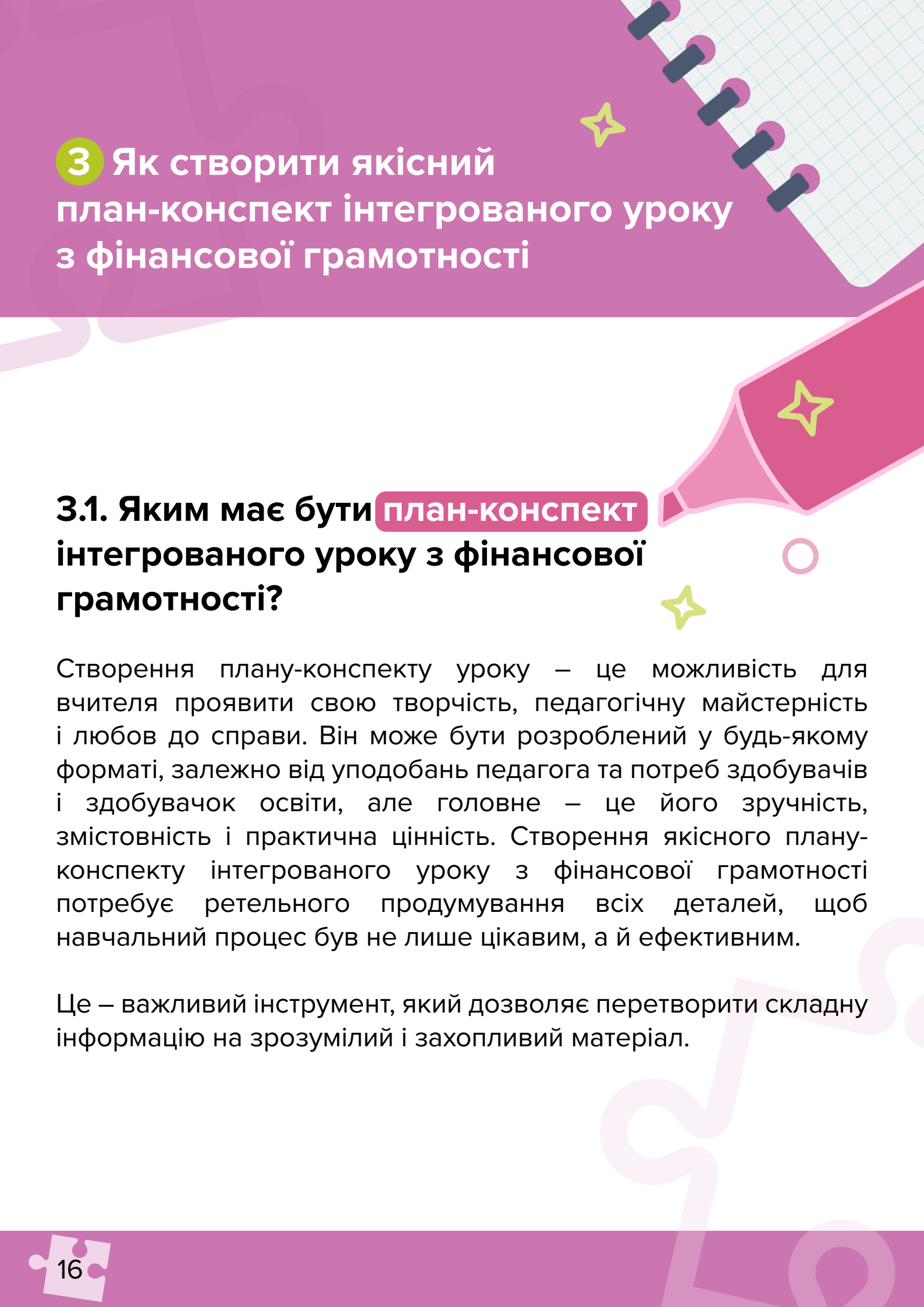
7) Передбачте рефлексію та зворотний зв'язок.

- Після уроку проведіть обговорення з учнями: що їм сподобалося, які труднощі виникли, що можна поліпшити.
- Проаналізуйте свій досвід: наскільки вдалося інтегрувати фінансову грамотність та інші предмети, що можна вдосконалити на наступних уроках.

8) Розвивайте міжпредметну співпрацю.

- Обговоріть свої уроки з колегами, щоб отримати ідеї для подальшої інтеграції.
- Плануйте спільні проекти з іншими вчителями для глибшого занурення учнів у міждисциплінарну тематику.

3 Як створити якісний план-конспект інтегрованого уроку з фінансової грамотності

3.1. Яким має бути **план-конспект** інтегрованого уроку з фінансової грамотності?

Створення плану-конспекту уроку – це можливість для вчителя проявити свою творчість, педагогічну майстерність і любов до справи. Він може бути розроблений у будь-якому форматі, залежно від уподобань педагога та потреб здобувачів і здобувачок освіти, але головне – це його зручність, змістовність і практична цінність. Створення якісного плану-конспекту інтегрованого уроку з фінансової грамотності потребує ретельного продумування всіх деталей, щоб навчальний процес був не лише цікавим, а й ефективним.

Це – важливий інструмент, який дозволяє перетворити складну інформацію на зрозумілий і захопливий матеріал.

3.2. Які елементи має містити план-конспект інтегрованого уроку з фінансової грамотності?

У плані-конспекті уроку можуть бути такі **складові**:

- тема уроку;
- клас, для якого розроблений інтегрований урок;
- дата проведення уроку;
- навчальні предмети, які інтегровані в уроці;
- цілі уроку;
- очікувані результати навчання;
- основні терміни і поняття;
- необхідні матеріали;
- ключові тези уроку;
- хід уроку;
- підсумок уроку;
- домашнє завдання;
- перелік використаних джерел;
- аналіз уроку.

3.3. Як створити якісний план-конспект уроку з фінансової грамотності?

Розробка якісного плану-конспекту інтегрованого уроку з фінансової грамотності потребує врахування різних аспектів, щоб зробити урок цікавим та ефективним. Необхідно коротко описати кожную складову плану-конспекту уроку.

На початку плану-конспекту вкажіть **тему** уроку, **клас**, **дату** проведення та **навчальні предмети**, які інтегровані в занятті.

1) Цілі уроку

Визначте та чітко сформулюйте цілі уроку. У цьому допоможе [Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України](#). Цілі мають охоплювати не тільки знання з фінансової грамотності, а й з інших предметів, які інтегровані в уроці.

Наприклад, цілі інтегрованого уроку з фінансової грамотності та математики на тему "Бюджет":

Познайомити учнів і учениць із поняттям бюджету, його основними складовими: доходами, витратами; навчити використовувати математичні дії (додавання, віднімання, множення, ділення, обчислення відсотків) для складання бюджету; показати значення фінансового планування для досягнення фінансової стійкості; формувати навички застосування математичних знань у реальних життєвих ситуаціях.

2) Очікувані результати навчання

Вкажіть, що учні і учениці повинні знати, вміти, або демонструвати після уроку.

Наприклад, очікувані результати інтегрованого уроку з фінансової грамотності та математики на тему "Бюджет":

Знання: уміє планувати та контролювати доходи і витрати; знає інструменти ведення бюджету; розуміє, як використовувати математичні операції для обчислення доходів, витрат і заощаджень.

Ставлення: відповідально ставиться до користування інструментами планування і контролю доходів і витрат для майбутнього добробуту; усвідомлює значення точності математичних розрахунків для успішного фінансового планування.

Поведінка: веде облік власних витрат; аналізує власну економічну ситуацію, родинний бюджет.

3) Основні терміни і поняття

Перерахуйте ключові терміни і поняття уроку.

4) Необхідні матеріали

Перелічіть необхідне обладнання: технічні (мультимедійні) засоби, наочність, ілюстрації, презентації, таблиці, діаграми, роздавальний матеріал тощо;

Підготуйте також перелік додаткових матеріалів: відео, статті, посилання на онлайн-ресурси для самостійної роботи.

5) Ключові тези

Визначте основні ідеї, які учні і учениці мають запам'ятати після уроку.

Наприклад, ключові тези інтегрованого уроку з фінансової грамотності та математики на тему "Бюджет":

- Бюджет – це план доходів і витрат за певний період часу.
- Бюджет – основа фінансового планування, що дозволяє ефективно розпоряджатися грошима.
- Навички планування доходів і витрат допомагають уникнути боргів та забезпечити фінансову стійкість у майбутньому.
- Математичні операції (додавання, віднімання, множення, ділення) є основою для розрахунку бюджету.

- Доходи можуть бути постійними (заробітна плата) та змінними (додаткові надходження).
- Витрати поділяються на обов'язкові (комунальні послуги, харчування) та необов'язкові (розваги, подарунки). Важливо оцінювати необхідність витрат і уникати імпульсивних покупок.
- Бюджет можна вести за допомогою блокнота і ручки, електронних таблиць або спеціальних додатків. Головне – це необхідно робити регулярно і в письмовому вигляді.

6) Хід уроку

Опишіть покроковий план проведення уроку, зазначивши та розшифрувавши кожен етап. Підбираючи методи та інструменти навчання, надавайте перевагу інтерактивним завданням, розв'язанню проблемних питань, використанню кейс-технологій та діяльнісному підходу. Врахуйте можливу необхідність швидко адаптувати інструменти навчання до різних ситуацій (перехід на дистанційне навчання, продовження заняття у укритті тощо). Бажано зазначати варіанти можливих відповідей учнів і учениць. Найважливіші ідеї навчального змісту, терміни, поняття доцільно виділити кольором чи іншим шрифтом.

Приклад

Хід інтегрованого уроку з фінансової грамотності на основі діяльнісного підходу

Вступна частина

Слово вчителя.

Привітання, формулювання правил уроку (бути активними, уважними, задавати запитання). Слід приділити увагу й емоційному стану школярів. Запитайте дітей про їхні самопочуття та настрої на початку заняття. Для цього стануть у пригоді різні шкали (наприклад, смайли, термометри, погода, тварини тощо).

Обговорення проблемного питання.

Проблемне питання, яке розкриває зміст теми уроку. Бажано, щоб це питання стосувалося взаємозв'язку фінансової грамотності з певною шкільною дисципліною. *Наприклад, "Чи може математика нам допомогти краще керувати грошима?"*

Можливі види навчальної діяльності: евристична бесіда, коло ідей, мозковий штурм, панельна дискусія.

Мотивація навчальної діяльності.

Історія з життя відомих людей, історичний факт або цитата, які допомагають замотивувати учнівство до вивчення предмета.

Можливі види навчальної діяльності: сторітелінг, евристична бесіда, обґрунтування власної думки.

Дослідницькі завдання.

Дослідницькі завдання, які допоможуть учням і ученицям самостійно:

- опанувати фінансові знання, використовуючи ситуації, наближені до реального життя, і практичний досвід дітей;
- відшукати відповіді на проблемні запитання;
- сформувати навички та уміння, а також ставлення до фінансових питань відповідно до теми уроку.

Можливі види навчальної діяльності: активне читання, евристична бесіда, індивідуальна робота, практична робота, робота в парах / групах, "одна фраза", "ланцюг думок", пошук відповідей на запитання, вправи на розрахунки, аналіз відео.

Теоретичний матеріал.

Пояснення основних термінів і понять теми, визначення, цікаві факти, коментарі щодо практичного використання та лайфхаки. Увагу слід приділити усім ключовим поняттям з інтегрованих дисциплін (не тільки фінансовим).

Можливі види навчальної діяльності: пояснення вчителя, активне читання, колективне обговорення, евристична бесіда, мапа думок.

Висновки.

Коротка відповідь на проблемне запитання, озвучене на початку уроку, яка стисло описує зміст заняття у формі тези.

Можливі види навчальної діяльності: "відкритий мікрофон", "коло ідей", "прес", "мапа думок", "ланцюг думок", "шість капелюхів", "продовжи фразу", мозковий штурм і панельна дискусія.

Рефлексія та самооцінювання.

Запитання до учнів і учениць, які допоможуть їм поділитися своїми висновками щодо виконаних завдань і краще засвоїти матеріал уроку:

- Що тобі вдалося зробити за урок?
- Що з опанованого ти будеш використовувати в житті?
- Як знання з інших предметів допомогли у вирішенні фінансових задач?
- Що нового ти можеш розказати про особисті фінанси батькам або близьким, друзям і знайомим?

Можливі види навчальної діяльності: усне опитування, обговорення в парах/групах, чек-лист, "ланцюг думок", "пишемо 2 хвилини", групова дискусія, "дерево рішень".

Вправи для самоперевірки та домашньої роботи.

Вправи бажано підібрати диференційовані, з урахуванням таксономії освітніх цілей за когнітивними рівнями діяльності, як знання, розуміння, аналіз, створення та власна думка.

Для домашньої роботи можна пропонувати цікаві проєктні завдання, які можна виконувати самостійно або в групі.

Додаткові джерела інформації для розвитку фінансової грамотності.

7) Підсумки уроку

Наприкінці уроку запитайте дітей про їхнє самопочуття та настрій (можна використати таку ж шкалу, як і на початку уроку).

Після заняття проведіть з учнями і ученицями обговорення: що їм сподобалося, які труднощі виникли, що, на їхню думку, можна покращити.

8) Перелік використаних джерел

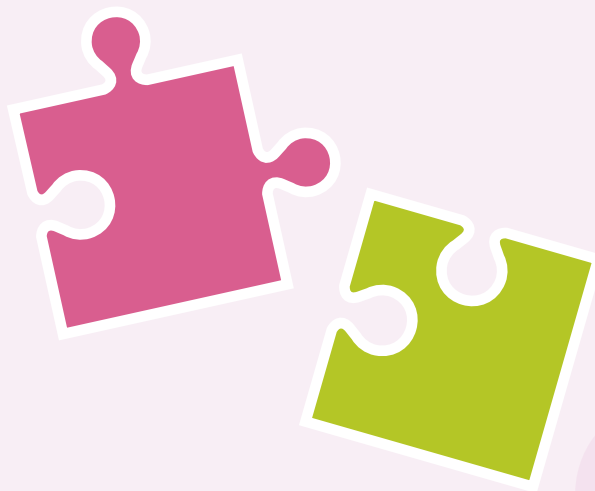
Зазначте літературу та ресурси, використані під час підготовки уроку.

9) Аналіз уроку

Передбачте місце для аналізу уроку.

Проаналізуйте свій досвід:

- Чи були досягнуті цілі уроку?
- Наскільки успішно було інтегровано фінансову грамотність та інші предмети?
- Що вдалося найкраще?
- Що можна вдосконалити на наступних уроках?

Додаток

Рекомендована структура плану-конспекту інтегрованого уроку з фінансової грамотності

Елементи плану-конспекту уроку	Рекомендації щодо підготовки
Тема уроку, клас, дата проведення, інтегровані предмети	На початку плану-конспекту зазначте базову інформацію: тему уроку, клас, дату проведення, перелік дисциплін, які інтегруються
Цілі уроку	Мають охоплювати не тільки знання з фінансової грамотності, а й інших предметів, які інтегровані в уроці
Очікувані результати	Зазначте, що учні і учениці повинні знати, вміти або демонструвати після уроку
Основні терміни і поняття	Перерахуйте ключові терміни і поняття уроку (як з фінансової грамотності, так і з предметів, що інтегруються)
Необхідні матеріали	Перелічіть необхідне обладнання та матеріали
Ключові тези уроку	Визначте основні ідеї, які учні і учениці мають запам'ятати після уроку
Хід уроку	Опишіть покроковий план проведення уроку, зазначивши та розшифрувавши кожен етап

Елементи плану-конспекту уроку	Рекомендації щодо підготовки
Підсумок уроку	Проведіть обговорення з учнями і ученицями: що їм сподобалося, які труднощі виникли
Домашнє завдання	Доцільно включити завдання для закріплення вивченого матеріалу або проєктної роботи. Їх виконання може передбачати необхідність групової роботи
Перелік використаних джерел	Зазначте літературу та ресурси, використані під час підготовки уроку
Аналіз уроку	Передбачте місце для аналізу уроку, проаналізуйте та занотуйте свій досвід

4 Перелік літератури та корисних джерел з фінансової грамотності для вчителя / вчительки

Рекомендована література з фінансової грамотності для педагогів

1. Клейсон Дж. Найбагатший чоловік у Вавилоні.
2. Бодо Шефер. Шлях до фінансової свободи або перший мільйон за 7 років.
3. Любомир Остапів. Любов та бюджет.
4. Роберт Кійосакі. Бідний тато, багатий тато.
5. Вільям Данко. Мій сусід мільйонер.
6. Ден Аріелі. Передбачувана ірраціональність.
7. Карл Річардс. Поговорімо про твої доходи та витрати.
8. Джеймс Хьюз. Багатство сім'ї.
9. Наполеон Гіл. Думай та багатій.
10. Харв Екер. Думай як мільйонер.
11. Рон Лібер. Як розмовляти з дітьми про гроші (для батьків).
12. Біденко С., Золотаревич І. Як розповісти дітям про гроші.
13. Горленко Ганна. Медіаосвіта на заняттях з фінансової грамотності. [Навчальне видання](#) / за редакцією Волошенюк О., Іванова В.

Економіка та фінанси

14. Ніл Фергюсон. Еволюція грошей. Фінансова історія світу (книга та серіал).
15. Найл Кіштайні. Коротка історія економіки.
16. А.Банерджі. Е.Дуфло. Економіка бідності.
17. А.Банерджі. Е.Дуфло. Дієва економіка для важких часів.
18. Кріс Скіннер. Цифрова людина.

Бізнес та підприємництво

19. Кріс Гільбо. Пасивний заробіток.
20. Роберт Грін. 48 законів влади.
21. Тетяна Водотика. Виклик. Шанс. Зміна.
22. Кейт Феррацці. Ніколи не їжте на одинці.
23. Рід Гоффман. Майстри масштабування.
24. Стівен Кові. 7 звичок надзвичайно ефективно людей.

Біографії

25. Бенджамін Франклін. Як я опинився на 100 доларах.
26. Генрі Форд. Моє життя та робота.

Книжки для учнів / учениць

27. Бодо Шефер. Пес на ім'я Мані, або Абетка грошей.
28. Кіра Вермонд. Таємне життя грошей.
29. Вожжов С.А. Мрія на мільйон.
30. Геращенко О. Цікаво про фінанси.
31. Рашмі Сірदेशпанде. КЕШ. Як заробляти, заощаджувати, витратити, накопичувати, жертвувати.

Корисні посилання

1. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року. URL: <https://talan.bank.gov.ua/fingramotnist#strategiya>.
2. Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України. URL: <https://talan.bank.gov.ua/fingramotnist#ramky-kompetentnostey>.
3. Дослідження рівня фінансової грамотності українців. URL: <https://talan.bank.gov.ua/fingramotnist#doslidgennya>.
4. Модельна навчальна програма "ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ. 8-9 класи" для закладів загальної середньої освіти (авт. Беспалко І. В., Войтицька Л. В., Тригуб О. В., Ролік В. А.). URL: <https://talan.bank.gov.ua/uploads/files/navchalna-programa-8-9-kl-nbu-finansova-gramotnist-gruden-2023.pdf>.
5. Парціальна програма "МОЇ ПЕРШІ ГРОШІ" для дітей старшого дошкільного віку (авт. Ролік В., Гавриш Н., Косенчук О., Піроженко Т.). URL: <https://talan.bank.gov.ua/uploads/files/a4-partsialna-programa-dlia-doshkilniat-alb.pdf?v=6>.
6. "Талан" – центр фінансових знань Національного банку України. URL: <https://talan.bank.gov.ua/>.
7. Матеріали для педагогів для проведення занять та заходів з фінансової грамотності з учнями початкової школи. URL: <https://talan.bank.gov.ua/pedagogam#pochatkova-shkola>.
8. Матеріали для педагогів для проведення занять та заходів з фінансової грамотності з учнями середньої школи. URL: <https://talan.bank.gov.ua/pedagogam#serednya-shkola>.
9. Матеріали для педагогів для проведення занять та заходів з фінансової грамотності з учнями старшої школи. URL: <https://talan.bank.gov.ua/pedagogam#starsha-shkola>.
10. Онлайн-калькулятори: депозитний та кредитний. URL: <https://talan.bank.gov.ua/korysne#calculatory>.

11. Опитування та дослідження фахівців Національного банку України з питань фінансової грамотності. URL: <https://talan.bank.gov.ua/korysne#ekspertyza>.
12. Тест для самооцінювання рівня фінансової грамотності від фахівців НБУ. URL: <https://talan.bank.gov.ua/korysne/test/perevirte-svii-riven-finansovoyi-gramotnosti>.
13. Перелік корисної літератури від фахівців НБУ для різних вікових груп. URL: <https://talan.bank.gov.ua/korysne#literatura>.
14. Освітні кампанії Національного банку України для освітян, дітей та молоді. URL: <https://talan.bank.gov.ua/zahody#useful-resources>.
15. Стаття "Як оцінити успішність дітей з курсу «Підприємництво і фінансова грамотність»: поради від фахівців Національного банку". URL: <https://cutt.ly/aeBVyvjT>.

Щоб бути в курсі!

Центр фінансових знань "ТАЛАН" Національного банку України

Центр фінансових знань "ТАЛАН" – проєкт НБУ, який розпочато в серпні 2022 року з метою формування й розвитку в Україні спільноти педагогів – тренерів із фінансової грамотності.

Вебсайт:
talan.bank.gov.ua

Фейсбук:
facebook.com

Телеграм:
t.me/talan_nbu

Вайбер:
cutt.ly/Lefn3OG3

Електронна пошта
для звернень:
talan@bank.gov.ua

Ютуб-канал:
cutt.ly/RexkELSG

talan.bank.gov.ua

Навчальні програми

Заходи для педагогів, дітей та молоді

Курси підвищення кваліфікації

Навчальні матеріали

